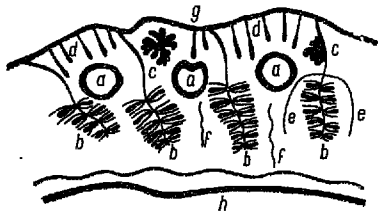

OZNACZANIE GATUNKÓW RODZAJU *BALANUS DA COSTA*, 1778
W PRZEKROJACH POPRZECZNYCH PŁYTEK KORONY

UKD 565.35:591.471.27.071:551.782.13

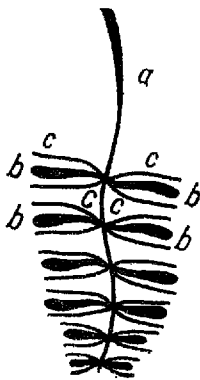
Przez długi czas wąsonogi stanowiły grupę kontrolerską co do swej budowy i pozycji systematycznej. Określił ją w swym dwutomowym dziele Darwin (2) w 1854 r. Biorąc pod uwagę niezależność wykształcenia płytek operkularnych od powierzchni podłoża uznał je za główne kryterium przy określaniu gatunków. Jednak w stanie kopalnym płytki te z reguły nie występują razem z koroną, stąd wątpliwość co do omawianego kryterium. W 1963 r. Davadie (3) przedstawiła nową metodę oznaczania gatunków na podstawie przekrojów poprzecznych płytek korony i morfologii płytek operkularnych.

Dużą zmienność elementów struktury wewnętrznej w zależności od umiejscowienia przekroju stwierdziła Menesini (4) i przyjęła poziom 0,5–2 mm nad dolną krawędzią pochwy za optymalny. Ta autorka opisała również zmienność struktur wewnętrznych niektórych gatunków występujących w różnowiekowych osadach. Podczas badań okazów gatunków *Balanus concanus* z osadów torfonu Korytnicy opisano strukturę żebrowaną wskazującą na górny miocen. Menesini (4) dla tego gatunku przedstawiła jeszcze strukturę nieregularną (dolny miocen), mieszaną (najwyższy miocen) i regularną (pliocen).

Ryc. 1. Struktura wewnętrzna płytki korony rodzaju *Balanus da Costa*, 1778 (wg E. Menesini).

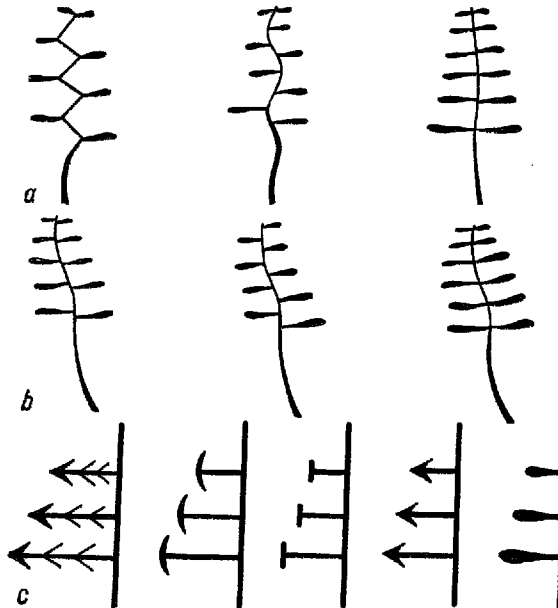
a — kanały parietalne, b — blaszki epitekalne, c — blaszki gruczelowe, d — blaszki epitekalne szczytkowe, e — kanały nitkowate, f — kanały międzyblaszkowe, g — warstwa wapienna zewnętrzna, h — warstwa wapienna wewnętrzna.

Ryc. 2. Budowa blaszki epitekalnej.

a — kanał osiowy, b — przedłużenie boczne, c — przedłużenie nitkowate.

Stwierdzony w osadach Korytnicy *Balanus mylensis* odznacza się brakiem kanałów parietalnych w strukturze wewnętrznej. Jedyny opisany dotychczas z terenu Polski gatunek rodzaju *Balanus* (*B. amphitrite*) występuje również w osadach tortonu Korytnicy (1). Okazy tego gatunku z Korytnicy wykazują pełną zgodność wykształcenia płytek operkularnych z formami przedstawionymi przez Biedę (1) z okolic Kra-

Ryc. 3. Wykształcenie kanału osiowego i przedłużeń bocznych.

a — kanał osiowy: zygzakowaty, sinusoidalny, prosty, b — przedłużenie boczne: zmienne, naprzemianległe, naprzeciwległe, c — zakończenie przedłużeń bocznych: maczugowate, ostre grotu, litery T, sierpu, ostre grotu z przedłużeniami wtórnymi.

kowa. Z całą odpowiedzialnością należy podkreślić konieczność uwzględniania obu kryteriów przy oznaczaniu gatunków rodzaju *Balanus* w stanie kopalnym.

LITERATURA

1. Bieda F. — Przyczynek do znajomości wąsonogów (Cirripedia) miocenu polskiego. Roczn. Pol. Tow. Geol. t. 7, 1931.
2. Darwin C. — A monograph on the Fossil Balanidae and Berrucidae of Great Britain. London, 1854.
3. Davadie C. — Systematique et structure des Balanes fossiles d'Europe et d'Afrique. Paris, 1963.
4. Menesini E. — Caratteri morfologici e struttura microscopica di alcune specie di Balani neogenici e quaternari. Pal. Ital., vol. 40, 1964.
5. Menesini E. — I Balani Miocenici delle Arenerie di Ponsano (Volterra, Provincia di Pisa). Ibidem, vol. 50, 1965.
6. Pilsbry H. A. — The barnacles (Cirripedia) contained in the collections of the U. S. National Museum. U. S. Nat. Mus. Bull. 60, Washington, 1907.